

แนวปฏิบัติที่ดีด้าน การเรียนการสอน

แนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง: บูรณาการการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning)

สู่ความเป็นอาจารย์มืออาชีพ

- คณะผู้จัดทำ: 1. พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.
2. พระครูวินัยธรสฤษดิ์ชัย ญาณวิโร, ผศ.ดร.
3. พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร.
4. ผศ.พูลสุข กรรณาริก
5. นายอุทัย ขุมเหล็ก

หน่วยงาน/ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

1. ประวัติหน่วยงาน/ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา อาจจำแนกตามระยะเวลาที่ได้พัฒนามาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2563) ได้ 2 ยุค ดังนี้

ยุคที่ 1 (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จัดอยู่ในระยะยุคที่ 2 พร้อมกับวิทยาเขต วิทยาลัย อื่นๆที่ได้ขยายตัวออกไปยังภูมิภาคของประเทศไทย ประกอบด้วยวิทยาเขต 7 แห่ง และวิทยาลัย 1 แห่ง รวมเป็น 8 แห่ง

วิทยาเขตล้านนาเกิดขึ้นจากแนวความคิดและความพยายามของนายอุทัย บุญเย็น ป.ธ.8, พ.ม., ศน.บ., M.A. ศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รุ่นที่ 23 ที่ต้องการสนองคุณสถาบันโดยการขยายเครือข่ายไปยังภูมิภาค นายอุทัย บุญเย็น ได้เสนอแนวความคิดที่จะจัดตั้งวิทยาเขตขึ้นที่วัดล้านนาญาณสังวราราม ต่อพระเดชพระคุณพระพุทฺธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล) เมื่อครั้งยังดำรงสมณศักดิ์เป็น พระเทพกวี (จันทร์ กุสโล) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน-แม่ฮ่องสอน ระหว่างมีการสัมมนาผู้บริหารการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ณ วัดล้านนาญาณสังวราราม ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2533 พระเดชพระคุณพระพุทฺธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล) ได้แนะนำให้ไปขอคำปรึกษา จากศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม ป.ธ. 6, ศน.บ., A.I.E., M.A. ศิษย์เก่า มจร. รุ่นที่ 1 ซึ่งก็ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ต่อมาพระเดชพระคุณพระพุทฺธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล) ศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม และนายอุทัย บุญเย็น ได้เข้าพบพระเดชพระคุณพระธรรมดิลก (ขันตี ขนติโก) เจ้าอาวาสวัดเจติยหลวงวรวิหาร รองเจ้าคณะภาค 4-5-6-7 (ธ) เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ที่จะเปิดวิทยาเขต โดยขอเปลี่ยนสถานที่จากวัดล้านนาญาณสังวราราม มาเป็นวัดเจติยหลวงวรวิหารแทน พระเดชพระคุณพระธรรมดิลก (ขันตี ขนติโก) ยินดีและอนุญาตให้ใช้วัดเจติยหลวงวรวิหารเป็นสถานที่ตั้ง โดยมอบหอสมุดแหวน สุจิณฺโณ เป็นสำนักงานวิทยาเขต และมอบอาคารสามัคคีวิทยาทานเป็นอาคารเรียน เมื่อได้สถานที่ตั้งวิทยาเขตแล้ว นายอุทัย บุญเย็น ได้

รวบรวมเพื่อนร่วมอุดมการณ์ ระยะเวลาได้ 4 คน คือ นายกมล บุตรชารี นายบัณฑิต รอดเทียน นายเมธีรัตน์ นวะบุศย์และนางสาววาสนา วงศ์เยี่ยมยอง

ยุคที่ 2 : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ยุคเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ (พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน)

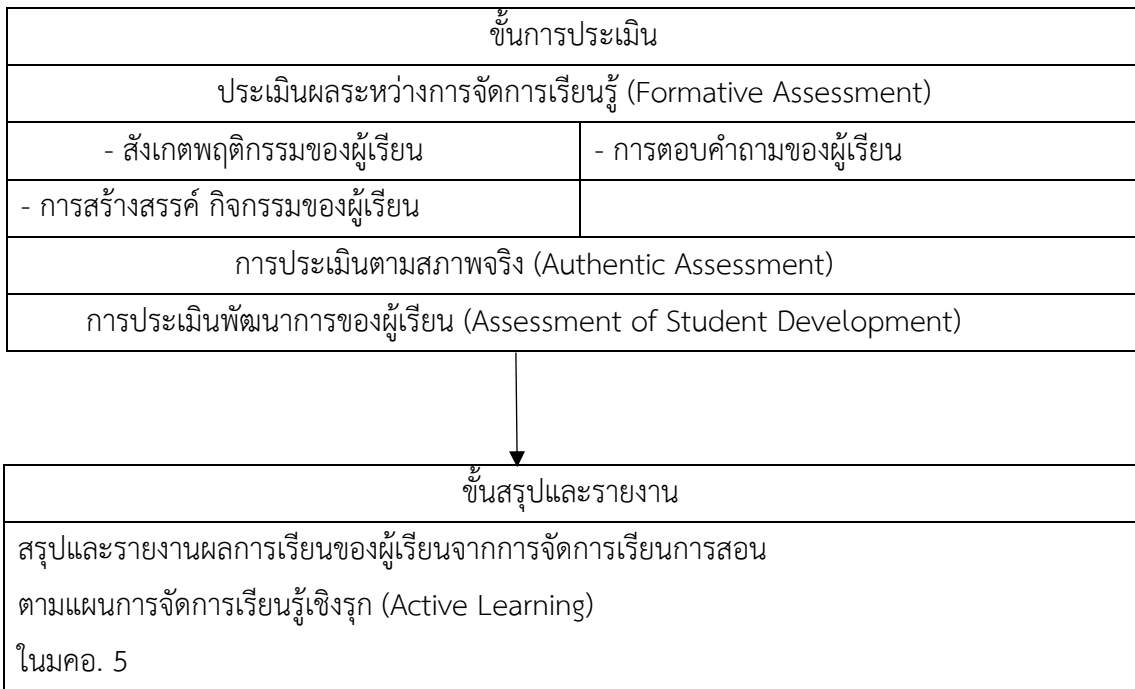
สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา เป็นเขตการศึกษาหนึ่งของ มหาวิทยาลัย พระพุทธศาสนา อันมีนามว่า “สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย” ได้พัฒนามาเป็นมหาวิทยาลัย ของรัฐ ได้ นามใหม่ว่า “มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” โดยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลย เดช มหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยมหาม กุฏราชวิทยาลัยและให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นเรียกว่า “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540” กล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นนิติ บุคคล และเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาที่กว้างกว่าเดิม คือ ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและ คฤหัสถ์ รวมทั้งทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม (มาตรา 6)

ในช่วงศตวรรษที่ 2 ของวิทยาเขตล้านนา กิจการของวิทยาเขตมีการขยายตัวเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อมีฐานะความเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ นิติบุคคลแล้ว จำเป็นต้องมีหลักและวิถีคิดใหม่ พร้อมสร้างกระบวน ทักษะใหม่ (New Paradigm) ที่ก้าวหน้า กว้างไกลกว่า ทันยุคเหตุการณ์ เพื่อยกระดับการบริหารจัดการ การ จัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของผู้เรียน หรือผู้รับบริการเป็นสำคัญ เช่น ในการจัดการศึกษาระดับ ปริญญาตรี มีการเปิดสอนหลายสาขาวิชาเพิ่มขึ้น พร้อมเปิดรับนักศึกษาคฤหัสถ์เป็นปีแรกในการศึกษา 2544 ในภาคพิเศษนอกเวลาทำการ เปิดสอนในภาคปกติสำหรับนักศึกษาทั่วไปควบคู่กับนักศึกษาบรรพชิตเป็น คู่ขนานไปในการศึกษา 2546 และเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ในปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา ทำให้ยอด จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ทรัพยากรการศึกษา ทรัพยากรด้านกายภาพไม่เพียงพอเป็น อย่างมาก เช่น อาคารสถานที่ใช้เป็นห้องเรียน สถานที่จอดยานพาหนะไม่สอดคล้องกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยยะสำคัญ

ผู้บริหารจึงได้มีแนวคิดในการขยายพื้นที่ไปยังด้านนอกวัดเจติยหลวงวรวิหาร สำหรับเป็นที่ตั้งวิทยา เขต โดยการศึกษาและแสวงหาพื้นที่ในการขยายที่ตั้งแห่งใหม่ของวิทยาเขต ในปีพ.ศ. 2554 เป็นคราวที่วิทยา เขตล้านนา ครบรอบ 2 ทศวรรษแห่งการสถาปนา จึงได้จัดซื้อที่ดินแปลงแรกในเดือนกรกฎาคม 2554 และ แปลงที่ 2 ในช่วงถัดมาไม่นาน โดยใช้เงินรายได้ของวิทยาเขตทั้งหมด ณ ที่ตั้งบ้านป่าตาล ตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มพัฒนาที่ดินและก่อสร้างอาคารปฏิบัติธรรมเป็นหลังแรก ก่อสร้าง อาคารเรียนหลังที่ 1 เมื่อปี พ.ศ.2559 พร้อมทั้งอาคารเรียนหลังที่ 2 สร้างระบบงานสาธารณูปโภคในโครงการ ทั้งหมดโดยงบประมาณแผ่นดิน และในปีการศึกษา 2563 ได้เปิดทำการเรียนการสอนระดับดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา เป็นปีแรก ในปีการศึกษา 2564/1 คณะกรรมการประจำวิทยาเขตได้อนุมัติ แผนที่จะเปิดใช้อาคารเรียนที่ตั้งแห่งใหม่ในระดับบัณฑิตศึกษา พร้อมทั้งระดับปริญญาตรีภาคพิเศษเสาร์ อาทิตย์เป็นปีแรก คู่ขนานไปกับที่ตั้งในวัดเจติยหลวงวรวิหาร เมืองเชียงใหม่ด้วย

4. แนวทางการดำเนินการตามหลัก PDCA

5. ผลการดำเนินงาน

5.1 ผลการดำเนินการเชิงปริมาณ

1) อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกหลักสูตร จำนวน 50 คน เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ การบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) สู่ความเป็นอาจารย์มืออาชีพ

2) ทุกหลักสูตรนำความรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5.2 ผลการดำเนินการเชิงคุณภาพ

1) อาจารย์สามารถบูรณาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เชื่อมโยงนโยบายตามแผนปรัยัติ: วิถีที่ 1 สืบสาน ส่งต่อ ต่อยอด ส่งเสริม

2) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะจากการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

- ทักษะในการคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Skill) จากการที่ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาด้วยวิธีการเรียนรู้แบบเน้นปัญหา/โครงงาน/กรณีศึกษา และเน้นปัญหาโดยบูรณาการกับวิชาต่างๆ

- ทักษะด้านสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศ (ICT Literacy Skill) ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ เหมาะสม เชื่อถือได้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

- ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaborative Skill) จากการที่ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่ม

- ทักษะการสื่อสาร (Communicative Skill) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมกลุ่ม สามารถนำเสนอผลการทำกิจกรรมได้

- ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Skills) จากการที่ผู้เรียนผ่านการเรียนรู้แบบสะท้อนความคิด

6. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมฐานสมรรถนะ (Competency-based Learning) ทั้งในด้านการออกแบบแผนการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียนในระหว่างเรียนและหลังเรียน ให้เหมาะสมกับความแตกต่าง และหลากหลายของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามเป้าหมาย

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ต้องมีการบูรณาการความรู้กับการวิจัย การบริการ วิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความพร้อมในการประกอบอาชีพในยุคสังคมดิจิทัล

7. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
ผู้เรียนแต่ละสาขาวิชา มีพื้นฐานความรู้ในการเรียนแตกต่างกัน	อาจารย์ผู้สอนปรับพื้นฐานความรู้ก่อนการเรียน
แผนและขั้นตอนการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) .ใช้ไม่ได้ผลกับผู้เรียนบางคน	อาจารย์ผู้สอนทำความเข้าใจและกำหนดข้อตกลงร่วมกับผู้เรียนในแต่ละครั้งที่จัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

8. ประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจ

- 1) อาจารย์ผู้สอนพัฒนาตนเอง ปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และก้าวหน้าเทคโนโลยี
- 2) ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะในการสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ เกิดทักษะการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหา สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
- 3) ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับอาจารย์ผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาที่สนใจนำแนวทางไปประยุกต์และพัฒนาต่อยอด